

at. 4

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie wykupna prawa propinacyi.

Wysoki Sejmie!

Dopełniając otrzymanego od Wysokiego Sejmu w dniu 28. grudnia 1866. polecenia, Wydział krajowy ma zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi w załączeniu:

^{1/1} Projekt ustawy o wykupnie prawa propinacyi ^{1/1}.

^{2/2} Projekt ustawy o postępowaniu sądowym względem przyznania kapitału wymierzonego za wykupione prawo propinacyi ^{2/2}.

^{3/3} Projekt uchwały względem uwolnienia wszystkich dokumentów i podań, dotyczących się wykupna prawa propinacyi i przyznania sądowego wymierzonego kapitału wynagrodzenia, od należności stempłowych i prawnych, i względem uwolnienia, mającego się składać do depozytu sądowego kapitału wynagrodzenia od opłaty depozytowej ^{3/3}.

Co do natury istniejącego w kraju naszym prawa propinacyi, równie jak co do zasadniczych podstaw przedstawionego projektu o wykupnie tego prawa, powołuje się Wydział krajowy na Sprawozdanie swoje z dnia 27. listopada 1866.

Co do formalnego zaś traktowania przedstawionych projektów, pozwala sobie Wydział krajowy uczynić wniosek:

„Wysoki Sejm raczy przedstawione te projekta przekazać komisji, złożonej z siedmiu członków, wybranych z całego Sejmu do sprawozdania.“

Leon książę Sapieha w. r.

Marszałek krajowy.

Kazimierz Grocholski w. r.

Sprawozdawca.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego.

We Lwowie dnia 2. czerwca 1868.

I.

Ustawa,

obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem
o wykupnie prawa propinacyi.

Zgodnie etc. etc.

§. 1.

Prawo propinacyi, to jest wyłączne prawo wyrobu i wyłączne prawo wyszynku wszystkich napojów spirytusowych, przysługujące czy to właścicielom dóbr tabularnych, czy też innym osobom, bądź pojedynczym, bądź zbiorowym, a w szczególności także gminom, ma być wykupione w drodze wywłaszczenia.

§. 2.

Dotychczasowi właściciele prawa propinacyi otrzymają tytułem wynadgródzenia za utratę prawa propinacyi kapitał, równający się dwudziestorazowemu rocznemu czystemu dochodowi z prawa wyszynku.

Jako czysty roczny dochód z prawa wyszynku ma być uważane przecięcie z trzechletniego czystego dochodu z prawa wyszynku, przyjętego w latach podatkowych 1863., 1864. i 1865. za podstawę do wymiaru podatku dochodowego, po odtrąceniu przeciętnej kwoty rocznego podatku dochodowego z dodatkami, opłacanego od prawa wyszynku w tych trzech latach.

§. 3.

Czysty roczny dochód z prawa wyszynku obliczy, i na podstawie tego obliczenia wymierzy zarazem kapitał wynadgródzenia osobno dla każdego pojedynczego ciała tabularnego, równie jak dla każdego dotychczasowego właściciela prawa propinacyi, nie będącego właścicielem tabularnym, Komisya powiatowa, złożona z trzech członków. Jednego z tych członków zamianuje c. k. Namiestnik, drugiego wyznaczy Wydział krajowy, a trzeciego wybiorą większością głosów zgłaszający się do wyboru właściciele tabularni, w powiecie prawo wyszynku wykonywujący. Współwłaściciele ciała tabularnego mają tylko jeden głos.

Gdzie podatek dochodowy wymierzony był z dochodu, z prawa wyszynku w połączeniu z innymi dochodami, jak n. p. z dochodem z młyna, z cegielni, z zajazdu, w gminach z dochodem z dodatku gminnego i t. p., lub gdzie podatek dochodowy z dochodu z prawa wyszynku był wymierzonym łącznie dla dwóch lub więcej ciał tabularnych, Komisya ta orzeczy na podstawie oryginalnych fasyj, lub w braku takowych, albo gdyby fasye nie wykazywały każdego dochodu osobna, a względnie nie wykazywały osobno dochodu każdego pojedynczego ciała tabularnego, na podstawie szczegółowych dochodzeń, ile w łącznie opodatkowanym dochodzie mieści się innych dochodów, a ile pozostaje jako dochód z prawa wyszynku, lub ile przypada dochodu z prawa wyszynku na każde z łącznie opodatkowanych ciał tabularnych.

Gdzie przy wymierzaniu podatku dochodowego z dochodu z prawa wyszynku nie uwzględniono i nie potrącono czynszu za dodane do wykonywania wyszynku budynki, lub za dodane arendarzowi pola lub pastwiska, albo wreszcie wartości jakichkolwiek innych dodatków lub dogodności, też sama Komisya orzeczy na podstawie szczegółowych dochodzeń, ile z tego tytułu należy potrącić z przyjętego dla wymierzenia podatku czystego dochodu z prawa wyszynku.

Przeciw orzeczeniom Komisji powiatowej, powziętym większością głosów, a w szczególności przeciw wymierzaniu kapitału wynadgródzenia, nie ma miejsca żadna reklamacya, ani zażalenie.

§. 4.

W dniu 1. lipca, który nastąpi po ogłoszeniu przez Wydział krajowy w Dzienniku ustaw krajowych, że kapitał wynagrodzenia za prawo propinacji został wymierzonym w całym kraju, stanie się prawo wyrobu napojów spirytusowych przedmiotem wolnego przemysłu, i podlegać odtąd będzie postanowieniom ogólnej ustawy przemysłowej, z tem jednakże ograniczeniem, iż właścicielom gorzelń, browarów i miodosytni, tudzież fabrykantom spirytusów i słodzonych napojów nie będzie wolno sprzedawać przedmiotów swego wyrobu inaczej, jak tylko hurtem, i z zastosowaniem się do przepisów o handlu hurtowym temi przedmiotami w kraju obowiązujących.

§ 5

Jednocześnie przejdzie wyłączne prawo wyszynku napojów spirytusowych na własność kraju Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, i przestanie być częścią dóbr tabularnych, a w miejsce jego wstąpi kapitał wynagrodzenia.

Oddanie jednakże krajowi tego prawa wyszynku przez dotychczasowych właścicieli nastąpi dopiero po uiszczeniu tymże przez kraj kapitału, i w miarę wypłacania takowego.

§. 6.

Każdy dotychczasowy właściciel prawa wyszynku pozostaje przy nieograniczonem posiadaniu i wykonywaniu prawa tego, dopóki przyznany mu kapitał wynagrodzenia nie zostanie wypłaconym.

W ciągu tego posiadania winien jednakże sam opędzać i ponosić wszelkie podatki i ciężary, tego prawa i dochodu z niego dotyczące się.

§. 7.

Zabudowania i sprzęty do wykonywania wyszynku pozostają własnością dotychczasowych uprawnionych.

§. 8.

Ustawa niniejsza nie narusza i nie nadwęża w niczem pobieranych przez niektóre gminy pod nazwiskiem dodatku gminnego opłat od wprowadzenia gorących trunków, równie jak prawa gmin do pobierania w granicach ustawy gminnej opłat od konsumpcyi tychże.

§. 9.

Kapitał wynagrodzenia spleacony będzie w gotowych pieniądzech.

§. 10.

Cały kraj Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem ręczy uprawnionym za wypłatę wynagrodzenia.

Wszyscy uprawnieni mają otrzymać swój kapitał wynagrodzenia najpóźniej do lat czterdziestu po przejściu prawa wyszynku na własność kraju.

§. 11.

Przyznany uprawnionym mocą orzeczenia Komisji powiatowych kapitał wynagrodzenia ma być uwidocznionym zaraz po przyznaniu w stanie czynnym dotyczących majątności, i dopóki nie będzie wypłaconym, pozostaje nierozdzieloną częścią tych majątności. Uwidocznienie skuteczni sąd tabularny na żądanie Wydziału krajowego, lub organu, przez Wydział krajowy do tego upoważnionego.

§. 12.

W celu przeprowadzenia wypłaty przyznanego uprawnionym wynagrodzenia, utworzony będzie osobny fundusz umorzenia.

Do funduszu tego płacić będzie każdy dotychczasowy właściciel prawa wyszynku, od dnia przejścia prawa wyszynku na własność kraju aż do czasu oddania go w jego posiadanie, corocznie $\frac{1}{100}$ od wymierzonego wynagrodzenia w kwartalnych ratach z góry. Opłata ta pobierana i ściągana będzie w ten sam sposób i w tych samych terminach, jak dodatki krajowe do podatku gruntowego. Zaległościom tej opłaty przysługiwać będzie równe z podatkami pierwszeństwo hipoteczne, a przy likwidowaniu tychże urzędowy wyciąg z ksiąg rachunkowych Wydziału krajowego stanowić będzie zupełny dowód.

Nadto wpływać będą do tego funduszu umorzenia aż do zupełnego uiszczenia należnego wszystkim uprawnionym wynadgrożenia, wszystkie dochody z prawa wyszynku, które przejdzie w skutek wypłaconego wynadgrożenia w posiadanie kraju.

Dopóki kapitał wynadgrożenia nie będzie wypłaconym w całym kraju, przekazane te funduszowi umorzenia wpływy nie mogą być użytymi na inne cele, jak tylko na umarżanie kapitału wynadgrożenia. Jedynie koszta dotyczącego zarządu pokrywane będą z tych wpływów.

O ile inne jeszcze dochody wpływać mają do funduszu umorzenia, postanowią stósownie do potrzeby późniejsze nstawy. Posiadacze prawa wyszynku nie mogą być jednakże w żadnym razie pociągani z tytułu tego posiadania do jakiegokolwiek dalszej opłaty na fundusz umorzenia.

Wszystkie sumy, wpływające do funduszu umorzenia, winny być na rzecz tegoż funduszu fruktyfikowane. Jednakże nie mogą być lokowane w papierach podlegających kursowi.

§. 13.

Splata kapitału wynadgrożenia rozpocznie się w rok po przejściu prawa wyszynku na własność kraju (§. 5.), i odbywać się będzie co roku w miarę zasobów funduszu umorzenia.

§. 14.

Przed innemi mają być zaspokojeni ci z uprawnionych, którzy się oświadczą z gotowością opuszczenia funduszowi umorzenia pewnej części z należącego im kapitału, a między tymi ci, którzy największe procentowe opuszczenie zaofiarują. Między ofiarującymi opuszczenie jednakowej procentowej części kapitału wynadgrożenia rozstrzygnie los. Uprawniony, chcący korzystać z prawa ubiegania się o prędszą zapłatę przez opuszczenie pewnej części kapitału wynadgrożenia, którego prawo propinacyi było połączone z majątnością tabularną, winien uwidocznić w księgach hipotecznych, iż zastrzega sobie korzystanie z tego prawa. Zastrzeżenie to każe Sąd tabularny zanotować w stanie czynnym dotyczącej majątności na proste podanie jej właściciela. Zanotowanie takie będzie miało ten skutek, iż pokąd nie będzie wymazane, wierzyciele którzyby weszli do tabuli po tem zanotowaniu, nie będą mogli żadnym względem ani zaprzeczać ważności ofiarowanego funduszowi umorzenia przez uprawnionego opuszczenia pewnej części kapitału wynadgrożenia, ani rościć sobie do funduszu umorzenia, a względnie do funduszu krajowego żadnej pretensyi w razie przyjęcia przez tenże ofiarowanego opuszczenia.

Wymazanie wzmiankowanego zastrzeżenia z tabuli nastąpi na żądanie właściciela majątności, jednakże tylko za przyzwoleniem Wydziału krajowego.

Ubiegający się o prędsze zaspokojenie winien przedłożyć Wydziałowi krajowemu legalizowany dokument, zawierający oświadczenie, jaką procentową część kapitału wynadgrożenia opuszcza, a jeżeli prawo propinacyi, o którego zapłatę chodzi, było połączone z majątnością tabularną, winien przedłożyć nadto tejsze ekstrakt tabularny dowodzący, że zastrzeżenie prawa ofiarowania opuszczenia jest zanotowane w jej stanie czynnym, tudzież legalizowane oświadczenie wszystkich wierzycieli, którzy przed tem zanotowaniem uzyskali prawo hipoteki na tej majątności, że zezwalają na ofiarowane opuszczenie.

§. 15.

Gdyby nikt z uprawnionych nie oświadczył gotowości do opuszczenia pewnej części kapitału, albo gdyby oświadczenia nie wyczerpywały całej w tym roku na spłaty przypadającej sumy, rozstrzygnie los, któremu z uprawnionych wypłacony będzie kapitał wynadgrożenia.

Przy losowaniu otrzyma każde ciało tabularne i każdy uprawniony, wykonywujący prawo wyszynku nie z tytułu własności ciała tabularnego, w tabuli krajowej zapisanego, osobny numer.

§. 16.

Uprawnieni, wykonywujący nie z tytułu własności majątku tabularnego prawo wyszynku w jednej i tej samej miejscowości, muszą być wynadgrożeni jednocześnie. Oświadczenie względem opuszczenia części kapitału wynadgrożenia może być zatem uczynione tylko łącznie przez nich wszystkich, a przy losowaniu otrzymają wszyscy jeden wspólny numer.

§. 17.

Przyznany kapitał wynadgrożenia nie może być spłacany częściowo, lecz musi być wypłacony w całości. Jeżeliby zatem fundusz na spłatę przeznaczony nie wystarczał na całkowite zapłacenie uprawnionego, na którego

przychodziła kolej czy to w skutek opuszczenia części kapitału, czy też w skutek losowania, otrzymają wynadgrodenie dalsi z kolei uprawnieni, których kapitały będą mogły być całkowicie spłacone.

Resztę, jakiej w ten sposób nie da się użyć, zatrzyma fundusz umorzenia do roku następnego.

§. 18.

Z dniem ostatnim grudnia każdego roku zamknięty będzie roczny rachunek funduszu umorzenia, a w miesiącu styczniu ogłoszona zostanie w Dzienniku ustaw krajowych i w gazecie urzędowej wysokość sumy, przypadającej na spłaty wynadgrodenia.

Oświadczenia względem opuszczenia pewnej części kapitału wynadgrodenia winny być wnoszone do Wydziału krajowego opieczętowane, i podane najpóźniej do końca lutego. Rozpieczętowanie ofert odbędzie się na pierwszym posiedzeniu Wydziału krajowego w miesiącu marcu.

Oświadczenia ważne są tylko na ten jeden rok, w którym były podane.

Najpóźniej w początku czerwca nastąpi ogłoszenie w Dzienniku ustaw krajowych i w gazecie urzędowej, którym uprawnionym wypłacony będzie w tym roku kapitał wynadgrodenia.

§. 19.

Wypłata kapitału wynadgrodenia nastąpi w ciągu miesiąca czerwca przez złożenie go do depozytu c. k. Sądu krajowego lub obwodowego, w którego okręgu terytoryalnym spłacone prawo wyszynku wykonywano. Przez złożenie do depozytu wymierzonej lub ugodzonej (§. 14.) sumy kraj uiszcza zupełną zapłatę.

Jeżeli spłacone prawo wyszynku połączone było z własnością majątku tabularnego, zawezwie Wydział krajowy jednocześnie z złożeniem do depozytu kapitału wynadgrodenia Sąd tabularny o odpisanie wypłaconego wynadgrodenia z stanu czynnego dotyczącego ciała tabularnego.

§. 20.

W dniu pierwszym lipca przejdzie spłacone prawo wyszynku w wyłączne posiadanie i użytkowanie kraju Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim. Oddanie tego posiadania skuteczną c. k. polityczną władzę na podstawie zamieszczonego w Dzienniku ustaw krajowych obwieszczenia o mających być w tym roku spłaconych kapitałach wynadgrodenia (§. 18.) bez wymagania dowodu, iż kapitał został istotnie złożonym do depozytu sądowego. Przy tem oddaniu nie będą uwzględnione żadne roszczenia trzecich osób, pochodzące z jakiegobądź tytułu. Za pretensye ztąd wynikłe kraj nie odpowiada.

§. 21.

Osobna ustawa krajowa oznacza postępowanie sądowe względem przyznania kapitału, wymierzonego za wykupione prawo propinacyi.

§. 22.

Przeprowadzenie wykupna prawa propinacyi porucza się Wydziałowi krajowemu, i upoważnia się go do użycia potrzebnych w tym celu środków, a w szczególności do mianowania członków Komisji powiatowych i do ustanawiania po powiatach organów, jakich przeprowadzenie wykupna i zarządu prawa wyszynku wymagać będą. Wydział krajowy upoważnionym jest także ustanowić nazewną sobie centralną Komisję pod przewodnictwem Marszałka lub Członka Wydziału przez niego do tego mianowanego, powołując do niej osoby zaufania godne, i jej powierzyć czynności, odnoszące się do wymierzenia kapitału wynadgrodenia, do zarządu funduszem umorzenia, i do wypłaty uprawnionym kapitału wynadgrodenia, do odbierania w posiadanie kraju spłaconego prawa wyszynku i do zarządu niem, równie jej poruczyć mianowanie członków Komisji powiatowych, i ustanawianie po powiatach organów pomocniczych.

Komisya centralna składać będzie Wydziałowi krajowemu sprawozdania i szczegółowe rachunki.

W razie nadużyć winien Wydział krajowy Komisye lub pojedynczych członków pociągać do odpowiedzialności.

§. 23.

Wydział krajowy a względnie Komisya centralna upoważnione są żądać wszelkiego współdziałania od wydziałów powiatowych i urzędów gminnych tak przy czynnościach wymierzenia umarzenia kapitału wynadgrodenia, jak i przy zarządzie odebranego prawa wyszynku.

§. 24.

C. k. władze rządowe w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim użyczą Wydziałowi krajowemu i jego organom wszelkiej pomocy do przeprowadzenia i wykonania postanowień niniejszej ustawy.

II. Ustawa,

obowiązująca w Królestwie Galicyi i Łodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem,
o postępowaniu sądowym względem przyznania kapitału wymierzonego za wykupione prawo propinacyi.

Zgodnie etc. etc.

§. 1.

Do czynności sądowych, zawartych w niniejszej ustawie właściwym jest ten c. k. Sąd krajowy lub obwodowy, w którego okręgu terytoryalnym wykonywano spłacone prawo wyszynku.

§. 2.

Złożony kapitał wynadgródzenia za prawo propinacyi, które nie było połączone z majątkiem tabularnym, wypłaci Sąd bezwłocznie dotyczącemu uprawnionemu, jeżeli prawa trzecich osób nie stają na przeszkodzie.

§. 3.

Względem przyznania złożonego kapitału wynadgródzenia za prawo propinacyi, które było połączone z dobrami tabularnymi, winien Sąd wprowadzić postępowanie sądowe, skoro wezwany będzie do tej czynności czy to przez właściciela, czy przez wierzyciela tabularnego.

§. 4.

Otrzymawszy takie wezwanie, winien Sąd przekonać się, czyli własność majątności nie jest ograniczona warunkiem krępującym wolne rozrządzanie, jakie ciężary na niej są zapisane, i czyli właściciel jest własnowolnym.

§. 5.

Jeżeli albo majątek nie jest obciążonym, albo wszyscy wierzyciele zahypotekowani na nim przed odpisaniem z jego stanu czynnego spłaconego wynadgródzenia przyzwolą na oświadczeniach legalizowanych na wydanie złożonego kapitału, wyda Sąd takowy właścicielowi majątku, zapisanemu jako taki w księgach hipotecznych.

§. 6.

W każdym innym razie zawezwie Sąd edyktem sądowym wszystkich, mających prawo hipoteki na majątku do zgłoszenia swoich pretensyj. Od tej zasady odstąpi tylko w tym wypadku, jeżeli uprawniony dowiedzie ekstraktem tabularnym, że zawezwanie edyktem wierzycieli ze względu na ich małą liczbę i znany ich pobyt nie jest potrzebnem. W takim razie Sąd wyznaczy natychmiast termin do wysłuchania wszystkich interesentów, i postąpi sobie dalej podług postanowień tej ustawy.

Obowiązek przedłożenia ekstraktu tabularnego odpada, jeżeli Sąd jest oraz sądem tabularnym.

Od orzeczenia Sądu, że wezwanie edyktem ma miejsce lub nie, nie ma odwołania się do wyższego sędziego.

§. 7.

Edykt ogłasza się przez zamieszczenie trzyrazowe w gazecie urzędowej, i przez przybicie za kratami Sądu, i zawierać ma:

a) Nazwisko Sądu, który go wydał.

- b) Dokładne oznaczenie majątku.
- c) Imię i nazwisko właściciela majątku.
- d) Wysokość złożonego kapitału wynadgrożenia.
- e) Wymienienie, że kto nie zgłosi w przepisany termin swej pretensyi, podpadnie surowości §. 9.
- f) Wymogi zgłoszenia.
- g) Wyznaczenie dnia, z którym kończy się termin do zgłoszenia się, — a który ma trwać mniej więcej dni 00.

§. 8.

Jednocześnie z wydaniem edyktu zarządzi Sąd zanotowanie w stanie czynnym majątku, że edykt został wydany z wyznaczeniem dnia, z którym zgaśnie prawo zgłoszenia się, i z wyrażeniem prawnych skutków dla tych, którzyby się nie zgłosili (§. 9.).

§. 9. *

Kto się nie zgłosi w naznaczonym terminie, będzie nieodwołalnie uważany za zadowolniającego się hypoteką dóbr, nie będzie mógł rościć sobie żadnego prawa do kapitału wynadgrożenia, i nie będzie miał prawa występowania ani przeciw jakiegobądź rodzaju umowie, zawartej przez stawające do rozprawy strony, ani też przeciw orzeczeniu sądowemu, jakkolwiekby ono wypadło.

§. 10.

Zgłoszenie się może być uczynione pisemnie albo ustnie, i winno zawierać:

- a) Imię, nazwisko i mieszkanie (liczba domu) zgłaszającego się, a w razie działania przez pełnomocnika, tegoż imię, nazwisko i mieszkanie, z dołączeniem pełnomocnictwa, należycie wystawionego i legalizowanego.
- b) Wysokość pretensyi tak co do kapitału, jakoteż co do procentów;
- c) oznaczenie pozycyi tabularnej zgłoszonej pretensyi;
- d) jeżeli zgłaszający się nie mieszka w miejscu siedziby Sądu, wymienienie zamieszkałego tamże pełnomocnika do odbierania rozporządzeń sądowych, inaczey bowiem przesyłane one mu będą przez pocztę z takim samym skutkiem, jak gdyby doręczone były do rąk jego własnych.

§. 11.

Za osoby niewłasnowolne, za gminy i inne korporacje, za fundusze, stojące pod publiczną administracją lub kontrolą, za fideikomisy i tym podobne, zgłosić się winni ich zastępcy i organa ustanowione na mocy szczególnych postanowień prawa.

§. 12.

Nadchodzące zgłoszenia się należy zbierać i zapisywać natychmiast w osobnym dla każdego majątku wykazie. — Zgłoszenia te będzie mógł każdy w kancelaryi przejrzeć.

§. 13.

Po upływie terminu edyktalnego, naznaczy Sąd bezzwłocznie z urzędu termin do rozprawy ustnej, i za wezwaniem właściciela majątku, zastępcę funduszu umorzenia, przez Wydział krajowy oznaczyć się mającego, i tych wszystkich wierzycieli, którzy się zgłosili z wezwaniem przyniesienia do rozprawy wszystkich oryginalnych dokumentów i aktów, mogących służyć do udowodnienia ich pretensyj, i z zagrożeniem skutków prawnych nie stawienia się, wymienionych w §. 19.

§. 14.

Jeżeli właściciel majątku, prawny tegoż zastępca lub wykazany pełnomocnik, nie może być wezwany, należy ustanowić na jego koszt i niebezpieczeństwo kuratora ad actum.

Jeżeli o własność majątku toczy się między dwoma lub więcej osobami spór, albo jeżeli majątek jest wspólną własnością, lub więcej osób, winne są takowe ustanowić wspólnego pełnomocnika, i wymienić takowego Sądowi przynajmniej ośm dni przed wyznaczonym terminem do rozprawy.

W przeciwnym razie zamianuje Sąd na ich koszt i niebezpieczeństwo kuratora ad actum.

Jeżeli majątek jest w sekwestracji, winien być przyzwany także sekwestrator.

§. 15.

Jeżeli na majątku ciąży substytucya, wezwany będzie oprócz posiadacza majątku także i substytut, a jeżeli ustanowiony jest kurator substytucyi, równie i kurator.

W wypadku prostego użytkowania majątku (ususfructus) należy wezwać tak właściciela majątku, lub ustanowionego do obrony praw jego zastępcę, jak i użytkującego.

§. 16.

Jednocześnie z wyznaczeniem terminu do rozprawy wyjmie Sąd z urzędu dokładny wyciąg hipoteczny względem wszystkich ciężarów hipotecznych, zabezpieczonych na majątku przed odpisaniem kapitału wynadgrożenia wraz z możliwymi ich podzastawami. Wyciąg ten ma służyć przy rozprawie za podstawę; a twierdzący, iż po wyjęciu wyciągu nastąpiły w stanie tabularnym zmiany, winien udowodnić swe twierdzenie.

§. 17.

Na terminie rozprawy winien Sąd, jeżeli któryś z wezwanych nie stanie, przede wszystkim przekonać się, czyli wezwanie zostało mu doręczone:

- a) jeżeli dotyczące świadectwa doręczenia brakują, należy toczyć rozprawę, jak dalece można, ze stronami które stanęły, następnie zaś odroczyć rozprawę, a o dniu i godzinie tejże zawiadomić strony obecne natychmiast zapomocą protokołu, który podpiszą, nieobecne zaś przez osobne wezwanie.
- b) Jeżeliby i na tym drugim terminie któraś z stron pierwotnie nieobecnych nie stanęła, i brakowało dowodu, że wezwanie zostało jej należycie doręczone, należy z stronami obecnymi postąpić podług ustępu a), termin zaś jeszcze raz odroczyć, strony jednakże nieobecnej więcej już nie wzywać, lecz na jej koszt i niebezpieczeństwo wyznaczyć kuratora ad actum, a ją edyktem o tem zawiadomić.

§. 18.

Wierzyciel, należycie wezwany, który nie stanął do rozprawy, podpadnie surowości wyrażonej w §. 9. tejże Ustawy.

§. 19.

Jeżeli należycie wezwany właściciel majątku lub jego zastępca nie stanie, należy na jego koszt i niebezpieczeństwo ustanowić kuratora ad actum, z którym rozprawa toczyć się będzie z wszelkim skutkiem prawnym tak długo, dopóki właściciel sam osobiście lub przez pełnomocnika nie stanie.

Jeżeli nie stanie zastępca funduszu umorzenia, nie należy odraczać dlatego terminu rozprawy, lecz prowadzić takową i w jego nieobecności.

§. 20.

Podania pisemne stron, które nie stanęły do rozprawy, nie będą uwzględniane.

§. 21.

Oprócz wypadków, przewidzianych w §§. 17. i 19., można odroczyć termin rozprawy wtenczas tylko, jeżeli z powodów do nieprzyzwyciężenia takowa nie mogła być odpowiednio natychmiast dalej prowadzoną.

W tym względzie rozstrzyga Sąd bez dopuszczenia dalszego odwołania się.

Jeżeli rozprawa nie skończy się w jednym dniu, będzie prowadzoną dalej nazajutrz, i tak dalej aż do zupełnego ukończenia.

§. 22.

Przy rozprawie winien Sąd przede wszystkim starać się, aby co do rozdziału i wypłaty złożonego kapitału wynadgrożenia przyszło między wszystkimi stronami do ugody. Ugoda taka ma skutki ugody sądowej.

§. 23.

Oświadczenia, uczynione przy rozprawie przez zastępców osób nie używających własnowolności, gmin lub innych korporacyj, fideikomissów, funduszków, zostających pod zarządem publicznym i t. d. nie potrzebują do swej ważności szczególnego pozwolenia właściwych władz opiekuńczych, nadzorczych, administracyjnych lub autonomicznych.

§. 24.

Stawający do rozprawy wierzyciele, którzy będą obstawali przy zaspokojeniu lub zabezpieczeniu złożonego kapitału wynagrodzenia, winni być w braku ugody zaspokojeni lub ubezpieczeni порядkiem pierwszeństwa hipotecznego ich wierzytelności podług następujących postanowień aż do wyczerpania całego złożonego kapitału wynagrodzenia.

§. 25.

Prawa, które wedle swej natury pozostać muszą na gruncie, nie mogą być przekazane na kapitał wynagrodzenia.

§. 26.

Wierzytelność niezgłoszona nie może być przeniesioną na kapitał wynagrodzenia, lub zabezpieczoną na nim.

§. 27.

Gdzie oktawa nie jest jeszcze odpisaną, tam na pokrycie jej winna być zatrzymana jedna szesnasta część kapitału wynagrodzenia w depozycie sądowym.

Właściciel majątku będzie miał w takim razie prawo żądania, aby za zatrzymaną sumę zakupiono procentowe papiery hipoteczne wedle jego wyboru, i aby mu wypłacano płynące od nich odsetki.

Po odpisaniu oktawy będzie zatrzymana suma użytą na zaspokojenie niezapłaconych jeszcze wierzycieli w drodze rozprawy dodatkowej, lub wydaną właścicielowi majątku, gdyby takowych już nie było, lub istniejący na wydanie przysłali.

§. 28.

Dług rzeczywisty i zapadły w skutek prawomocnego wyroku sądowego, ugody sądowej lub przyznania przez właściciela dóbr będzie zaspokojonym z kapitału wynagrodzenia, tak co do kapitału jak co do procentów, mających równe z kapitałem pierwszeństwo hipoteczne, i co do kosztów sądowych.

§. 29.

Jeżeli zaś między właścicielem majątku i wierzycielem, żądającym zaspokojenia z kapitału wynagrodzenia zajdzie spór o rzeczywistość zapadłej już wierzytelności zahypotekowanej w pewnej sumie pieniężnej, sąd odeszle sprawę do zwyczajnej drogi prawa, i zarazem na pokrycie tej wierzytelności wyłączy z kapitału wynagrodzenia, i zatrzyma w depozycie sądowym sumę odpowiednią kapitałowi i zahypotekowanym procentom. Suma ta stanowić będzie odtąd jedyny fundusz przyszłego zaspokojenia spornej wierzytelności w miarę sądowego przyznania, w skutek czego ustaje natychmiast wszelki osobisty obowiązek dłużnika i odpowiedzialność hipoteki dóbr tak co do kapitału, jak co do procentów (§. 41.).

Jeżeli między właścicielem majątku i wierzycielem nie nastąpi porozumienie co do sposobu lokacyi sumy, w depozycie zatrzymanej, wierzyciel winien się oświadczyć, w jakich papierach wartościowych, procent niosących, chce ją mieć ulokowaną.

Po prawomocnem rozstrzygnięciu procesu wyda Sąd wierzycielowi w miarę przyznanej mu należytości papiery wartościowe według kursu, w jakim były zakupione wraz z kuponami narosłemi. Jeżeli po zaspokojeniu przyznanej wierzycielowi należytości pozostanie jaka reszta, takowa będzie użytą na zaspokojenie późniejszych wierzycieli w drodze rozprawy dodatkowej, lub gdyby takowych już nie było, albo istniejący na to przyzwolili, będzie wydaną właścicielowi majątku.

§. 30.

Wierzyciel, którego pretensya nie jest wyrażoną w księgach hipotecznych w pewnej sumie pieniężnej, winien likwidować takową przy rozprawie w pieniężnej kwocie.

Jeżeli w tym względzie nie przyjdzie między wierzycielem a właścicielem majątku do porozumienia, odeszle Sąd sprawę do zwykłej drogi prawa, a do ukończenia procesu zatrzyma kapitał wynagrodzenia, o ile nie został wyczerpanym poprzedzającymi pretensjami, w swoim przechowaniu.

Gdyby w takim razie nie przyszło między właścicielem majątku a wierzycielami do porozumienia co do sposobu fruktyfikacyi zatrzymanego kapitału, właściciel majątku będzie miał prawo oznaczenia, w których procentowych papierach hipotekowanych takowy ma być lokowany, tudzież żądania, aby mu wypłacano płynące od tych papierów procenta.

Po ukończeniu procesu zarządzi Sąd na żądanie którejkolwiek strony dalsze prowadzenie nieukończonej rozprawy co do zatrzymanego kapitału.

§. 31.

Jeżeli w czasie rozprawy nie nadszedł jeszcze termin lub warunek zapłacenia hipotekowanej należności, i takowa nie może być natychmiast wypowiedziana, może wierzyciel żądać, aby na pokrycie takowej wyłączono z kapitału wynagrodzenia i zatrzymano w depozycie odpowiadającą tej wierzytelności sumę. Suma ta stanowić będzie odtąd jedyny fundusz przyszłego zaspokojenia tej wierzytelności, w skutek czego ustaje natychmiast wszelki osobisty obowiązek dłużnika i odpowiedzialność hipoteki dóbr (§. 41.).

Jeżeli wierzyciel ma prawo pobierania procentów od tej należności, może żądać, aby za złożoną sumę kupiono procentowe papiery hipoteczne wedle jego wyboru, i aby z pobieranych odsetków wypłacano mu należące procenta. Coby z pobieranych odsetków po zapłaceniu należących mu procentów zostawało, ma być oddawane właścicielowi majątku.

Wierzyciel zaś nie może żądać żadnej dopłaty, gdyby odsetki nie pokrywały w zupełności należących mu procentów.

Jeżeli wierzyciel nie ma prawa pobierania procentów, właściciel majątku może żądać, aby za złożoną sumę zakupiono procentowe papiery hipoteczne wedle jego wyboru, i aby mu oddawano w całości odsetki od nich.

Z nadejściem terminu wypłaty należności będzie miał wierzyciel prawo żądania zaspokojenia z zatrzymanego w depozycie funduszu. Nadwyżka, jakaby według ówczesnego kursu procentowych papierów hipotecznych zostawała od tego zaspokojenia, ma być użyta na zaspokojenie późniejszych niezapłaconych jeszcze wierzycieli w drodze rozprawy dodatkowej, lub wypłaconą właścicielowi majątku, albo jego prawonabywcom, gdyby wierzycieli niezapłaconych już nie było, albo istniejący na wypłatę przyzwolili. Przeciwnie nie może wierzyciel żądać żadnej dopłaty, gdyby z jakiegokolwiek powodu coś brakowało do pokrycia jego należności.

§. 32.

Przy rentach i innych tego rodzaju należnościach, może wierzyciel żądać zakupienia z kapitału wynagrodzenia takiej ilości procentowych papierów hipotecznych wedle wyboru właściciela majątku, jaka będzie potrzebna, aby odsetki od nich pokrywały należącą mu rentę, zatrzymania ich w depozycie sądowym jako zakład swej preteńsy i wypłacania mu z wpływających odsetków należące renty. Nadwyżka, jakaby może od zapłacenia renty zostawała, ma być oddawana właścicielowi majątku.

Jeżeliby właściciel majątku nie oznaczył, jakie papiery hipoteczne mają być zakupione, oznaczy je sam wierzyciel.

Gdyby złożony w depozycie papier hipoteczny został wylosowanym, zakupiony będzie z odebranej zań należności taki sam procentowy papier hipoteczny, i na taką samą sumę, na jaką opiewał papier wylosowany. Reszta odebranej należności będzie użyta na zaspokojenie późniejszych niezapłaconych jeszcze wierzycieli w drodze rozprawy dodatkowej, lub oddaną właścicielowi majątku, lub jego prawonabywcom, jeżeliby niezapłaconych wierzycieli już nie było, lub istniejący na oddanie zezwolili.

To samo nastąpi po zgaśnięciu prawa do pobierania renty z całą złożoną na jej zabezpieczenie sumą.

§. 33.

Zastrzeżone wierzycielowi w §§. 30. i 31. prawo żądania zatrzymania w Sądzie zakupionych z kapitału wynagrodzenia procentowych papierów hipotecznych na zabezpieczenie jego należności przysłuża mu o tyle, o ile należność, lub skapitalizowana przez 20 roczna renta nie znajdują zabezpieczenia w dwóch trzecich częściach wartości majątku, bądź podług stanu tabularnego, bądź wskutek przekazania wszystkich lub niektórych wierzycieli na kapitał wynagrodzenia. W przeciwnym razie musi on na żądanie właściciela majątku zadowolnić się hipoteką dóbr, i na niej poprzestać. To prawo żądania nie przysługuje wierzycielom.

Jako wartość majątku przyjmuje się storazowy roczny podatek gruntowy zwyczajny, z dodatkiem jednej trzeciej części.

Urzędowy wykaz opłacanego z majątku podatku gruntowego przynieść winien właściciel majątku do rozprawy.

§. 34.

Posiadacz dożywotni majątku lub mający prawo użytkowania (usufructuarius) majątku, z którym połączone prawo propinacyi zostało spłacone, ma prawo żądania, aby za cały kapitał wynagrodzenia, jaki pozostanie

po zaspokojeniu lub zabezpieczeniu wierzycieli przed nim zahypotekowanych, zakupione były papiery procentowe hipoteczne wedle jego wyboru, aby takowe zatrzymano w Sądzie, aby w razie wylosowania którego z nich zakupowaną za otrzymaną ztąd gotówkę dalsze takie same papiery hipoteczne, i aby mu wypłacano pobierane od zatrzymanych papierów odsetki.

Po zgaśnięciu dożywocia użytą będzie zatrzymana suma na zaspokojenie późniejszych niezapłaconych jeszcze wierzycieli w drodze rozprawy dodatkowej, lnb oddana właścicielowi majątku lub jego prawonabywcom, gdyby niezapłaconych wierzycieli już nie było, lub istniejący na oddanie przyzwolili.

§. 35.

O ile w ustawie tej zastrzeżone jest właścicielowi majątku prawo oznaczania, w jakich procentowych papierach hipotecznych mają być lokowane sumy zatrzymane dla bezpieczeństwa wierzycieli, i pobierania od tychże odsetków, przysługiwać będzie to samo prawo dożywotnikowi, i mającemu prawo użytkowania co do wierzytelności, poprzedzających w tabuli prawo dożywocia lub prawo użytkowania.

§. 36.

Rzeczywistości pretensyi może zaprzeczać tylko dłużnik. Zaś pierwszeństwa tabularnego i w ogóle prawa zastawu mogą zaprzeczać tak dłużnik, jakoteż i pomniejsi wierzyciele tabularni. Spór o prawo zastawu, lub o pierwszeństwo hipoteczne rozstrzygnie Sąd, przekazujący orzeczeniem przyznającym kapitał wynadgodzenia z wykluczeniem zwykłej drogi prawa.

§. 37.

Jezeli pretensya, mająca być zaspokojoną z kapitału wynadgodzenia obciążona jest prawem podzastawu, lub związana w inny sposób, należy zabezpieczyć prawa interesowanych podług ogólnych ustaw cywilnych.

§. 38.

Kapitał wynadgodzenia, nieużyty podług powyższych postanowień na zaspokojenie lub pokrycie wierzycieli, ma być wydany właścicielowi majątku.

§. 39.

Bezwzględnie po ukończeniu rozprawy winien ją Sąd załatwić bądź doręczeniem stronom dosłownej treści ugody, bądź w razie sporu orzeczeniem w formie uchwały, którą doręczy wszystkim, uczestniczącym przy rozprawie stronom.

Gdyby ugoda lub uchwała nie mogły być z jakiegobądź powodu doręczone którejkolwiek stronie, przybicie za kratami w Sądzie zastąpi doręczenie. Dzień, w którym przybicie nastąpiło, należy zanotować.

§. 40.

Przeciw orzeczeniu Sądu przysłuża stronom prawo rekursu w przeciągu dni ośmiu. Rekurs winien być wniesionym do Sądu, który wydał orzeczenie.

Przeciw dwom równobrzmiącym orzeczeniom nie wolno odwoływać się, równie jak nie ma miejsca przywrócenie do dawnego stanu upadłego terminu do rekursu.

§. 41.

Przez prawomocne przekazanie wierzytelności na kapitał wynadgodzenia, czy to w celu zaspokojenia, czyli też w celu zabezpieczenia (§§. 29. 31. i 32.), dłużnik osobisty i dłużnik hipoteczny przestają być dłużnikami przekazanej wierzytelności.

§. 42.

Równocześnie z doręczeniem ugody, równie jak po nastąpionej prawomocności orzeczenia sądowego winien Sąd orzekający z urzędu udzielić ugodę lub orzeczenie sędziemu tabularnemu z wezwaniem, aby pretensye, przekazane na kapitał wynadgodzenia (§§. 29., 31. i 32.), gdziebądź one ciężą, wraz z wszystkimi podzastawami w tabuli wymazane zostały, i aby zawiadomił Sąd orzekający wraz z wymienieniem o zaszyłych tymczasem w tabuli zmianach.

§. 43.

Odebrawszy to uwiadomienie, przystąpi Sąd z urzędu do wydania przekazanych sum, stosując się przytem do przepisów, istniejących względem wydania złożonych w depozycie sądowym pieniędzy. Wypłata, czy to całkowita, czy częściowa, ma być zanotowana na dotyczącym dokumencie.

§. 44.

Do każdej późniejszej rozprawy, bądź uzupełniającej (§. 30.), bądź dodatkowej wezwani będą bez wydawania nowego edyktu tylko ci z niezaspokojonych jeszcze wierzycieli, którzy oświadczyli przy pierwszej rozprawie żądanie zaspokojenia lub zabezpieczenia swych należności z kapitału wynadgodzenia. Ci zaś, którzy, czy to wyraźnie, czy milcząco przez niejawienie się poprzestali na hipotece dóbr, nie mogą rościć sobie już żadnego prawa do kapitału wynadgodzenia, i nie będą słuchanymi.

Zresztą zastosować należy i przy rozprawach uzupełniających, i dodatkowych postanowienia niniejszej ustawy.

§. 45.

Złożony kapitał wynadgodzenia za prawo propinacyi, połączone z majątnością należącą do fideikomisu nie podpada postępowaniu przepisanemu tą ustawą, ale ulega przepisom istniejącym dla fideikomisów.

Sąd przeszedł kapitał wynadgodzenia Sądowi fideikomisaryjnemu, który uwidoczni ciężary hipoteczne w księgach depozytowych przy tym kapitale.

§. 46.

Przepisy tej ustawy nie będą zastosowane, jeżeli już po złożeniu kapitału wynadgodzenia do depozytu sądowego majątek tabularny został sprzedany w drodze egzekucyi, lub pociągnięty do masy krydalnej, albo ugodowej. W takich razach rozpoczęte już postępowanie sądowe ustaje, a kapitał wynadgodzenia podpada, jak każdy inny majątek, postępowaniu sędziego egzekucyjnego, krydaryalnego, lub ugodowego. Tylko kapitał, przez prawomocną ugodę, lub prawomocne orzeczenie sędziego (§. 39.) przyznany wierzycielowi nie może już być wciągnięty do innego postępowania.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or introductory paragraph.

Second block of faint, illegible text, appearing as a separate paragraph.

Third block of faint, illegible text, continuing the document's content.

Fourth block of faint, illegible text, showing a slight indentation or change in structure.

Fifth block of faint, illegible text, possibly a concluding paragraph or a list item.

Sixth block of faint, illegible text, appearing as a separate section.

Final block of faint, illegible text at the bottom of the page.

III.

Uchwała.

Sejm Królestw Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wyraża prośbę:

1) o uwolnienie wszystkich dokumentów, podań i protokółów, które wykupno prawa propinacyi i postępowanie sądowe względem przyznania wymierzonego zań kapitału wynadgrożenia wywołają, równie jak wpisów hipotecznych, wykupna tego tyczących się, od opłaty stemplowej i od opłat bezpośrednich, ustanowionych ustawami z dnia 2. sierpnia 1856. (Dz. p. P. Nr. 329), i z dnia 13. grudnia 1862. (Dz. p. P. Nr. 89.);

2) o uwolnienie wymierzonego za wykupno prawa propinacyi kapitału wynadgrożenia, który w celu uiszczenia wypłaty ma być składany do depozytu sądowego, od opłaty za przechowanie, czyli taxy depozytowej, ustanowionej patentem z dnia 26. stycznia 1853. (Dz. p. P. Nr. 18), i rozporządzeniem cesarskiem z dnia 12. września 1858. (Dz. p. P. Nr. 151.)

